

FENOMENOLOGIJA PATOLOŠKOG KOCKANJA U RH

Zadnjih desetak godina svjedoci smo fenomena rasplamsaja problema povezanih s patološkim kockanjem u RH. Otprije senzibilizirani za probleme s alkoholom i drugim psihoaktivnim tvarima, na patološko kockanje jednostavno nismo bili spremni, niti kao struka, niti kao javnost. Naivno se pitaju i –to nam se to desilo, nismo tada poznavali osnovne značajke igrara na sreću, moguće posljedice na svim društvenim nivoima.

Zemlje zapada, u kojima je zafinanciran sustav odgovornog priređivanja igrara na sreću, koje imaju tradiciju organiziranog priređivanja igranja, ali i preventivne i kurativne programe saniranja potencijalne i nastale štete, mogle su nam biti ogledni model –to treba, a –to ne raditi. Problem je nastao odlukom interesnih skupina te vlade RH da omogući liberalizaciju tržišta igrara na sreću, te posve neodgovorno omogući –to –ireći broj trgovačkih firmi koncesiju na priređivanje igranja na sreću. Daju i koncesije, bez iskustva na tom području otvorena je Pandorina kutija poteškoća i problema s kojima će se na flakost prvenstveno susretati pojedinac i njegova obitelj, dok će država i priređivači dugo biti ekskulpirani od ikakve krivnje za nastali problem.

Broj društava s koncesijom na priređivanje igrara povećao je brzo rasti otvarajućih i prodajna mjesta, te nadmašivši brojem i gustoćom tržišta s kojih je uvezen. Igrati na sreću pošli su mnogi, najčešće benigno, ne razmišljajući da bi im se mogla desiti ovisnost. U RH u ovom trenutku najveći problem imamo sa sportskim kladionicama, kojih je otvoren veliki broj, i u kojima dominantno igraju muškarci, dobrim dijelom mladi, misleći kako će kroz kocku unoviti svoje poznavanje i praćenje sporta. Na psihodinamskom planu kocka mu pruža iluziju da su od najvećih i socijalnih gubitnika (nezaposlenost, prekid školovanja, dugovi) postali investitori koji špametno ulažu i očekuju svoj trenutak sreće. Odmah iza kladionica problem su automat klubovi, proširujući na klijentela je nešto starija u odnosu na kladionice, te je u tom svijetu nešto više žena, najčešće u kasnim tridesetim i ranim četrdesetim godinama. TMto se tiče

ruleta, prosje ni igra je pedesetogodi-nji mu-karac, iz gornjih socijalnih slojeva, ili pak pripadnik krom-miljea koje je i samo sklono svijetu igranja na sre u.

Nitko u momentu uklju ivanja u svijet igara na sre u ne percipira problem mogu eg razvoja ovisnosti, svi precjenjuju svoju sposobnost kontrole igre i pona-anja, te podcjenjuju adiktivni potencijal igranja na sre u. Prve dobitke na igrama precjenjuju, gubitke potiskuju u podsvijest, odlaze i na kockanje sve e-e na ra un ostalih flivotnih aktivnosti i obveza. Upravo ova injenica potiskivanja ostalih obveza na ra un kocke, te gubitak najve eg dijela vremena na nabavku novca za kocku, te saniranje posljedica kocke (dugova) glavna je odrednica patolo-kog kockara. Na flalost, rubikon ovisnosti se ne prelazi u osvije-tenom trenutku, ve je on uvijek proces, kojega postajemo svjesni prekasno. U pravilu ni jedan kockar ne osvijesti svoje probleme bez pritiska sa strane, negira injenicu ovisnosti do samog kraja, kada ga ponize posljedice kocke i prisile na javljanje na pomo . Naj e-e posljedice koje kockara dovode na lije enje su prijetnja rastavom braka od strane supruge koja je do tada prevarena stotinu puta, otkaz na radnom mjestu uslijed pronevjere novca za kocku, pritisak od strane kamatara, depresije uslijed suo avanja s posljedicama kockeí

Dru-tvo je prema kocki, kao i prema alkoholu zapravo licemjerno, podrflavaju i pravo svakoga na izbor, odnosno pijenje ili kockanje, a optufluju i one koji razvijaju ovisnost. Moramo znati da e od ukupnog broja svih koji igraju na sre u patolo-ko kockanje razviti njih pet posto, dok e 10-15 posto kockati rizi no. Promet i zarada industrije kocke povezani su direktno s visinom dru-tvenog proizvoda po glavi stanovnika, te iznosom novca ulofenog u marketing. Bogatija dru-tva vrte ve e svote novca u industriji kocke, a od posljedica se brane sustavom tzv. odgovornog prire ivanja igara na sre u. Kod nas je taj sustav tek u povojima, i zahvaljuju i prvim naporima nekih od prire iva a (HL, Admiral), osnovan je HELP-line za pomo ovisnicima.

Unazad pet godina u Zagrebu djeluju i prve terapijske grupe KLOK-a (klub ovisnika o kockanju), koje funkcioniraju kao ogledni model tretmana, i koje po principima obiteljske terapije pomaflu ovisniku da stabilizira apstinenciju, te kroz dvije do tri godine rada izgradi osobnost, prihvati odgovornost te sanira sve obiteljske, psiholo-ke i socijalne komplikacije koje je nataloffio godinama patolo-kog kockanja.

Ipak, prema na elu pravi ne dostupnosti programa tretmana, pomo treba biti dostupna u svim flupanijama, te se planira provesti mjere primarne i sekundarne

prevencije problema kroz flupanijske Zavode za mentalno zdravlje i bolesti ovisnosti, koje bi trebale biti osposobljene i kadrovski ekipirane za pružanje pomoći. Uz ove centre prostor za djelovanje na ovom području imaju i udruge građana, a posebno naglašavam potencijalnu ulogu vjerskih organizacija. Crkva je do sada pomagala sustav pomoći ovisnicima ustupajući i prostor za sastanak grupa u nekim mjestima, podupirući i terapijske zajednice. Naglašavajući i kako je problem kockanja prvenstveno obiteljski problem, crkva može kroz razvoj programa pomoći i rano pristupiti obitelji s problemom, baviti se s njom te kroz pomoć i molitvu zajednice te psihoterapiju stručnjaka omogućiti rehabilitaciju samog ovisnika. Nedostatak iskustva, manjim dijelom stručnog znanja na ovom području ne smije nam biti alibi za nesnalaganje, te neinženjerstvo i ego na području prevencije i tretmana. Planirajući programe tretmana i rehabilitacije moramo ih osmisliti na barem tri godine, jer izlaza iz problema nema na kratke staze. Uspostava apstinencije samo je uvjet za ulazak u tretman, a promjena strukture osobnosti udružena s maturacijom i preuzimanjem obrasca odgovornog ponašanja cilj.

Treba biti jasna poruka obitelji u problemu s kockom: nemojmo naivno misliti kako će nam sam stati s kockanjem, kako će stati kad uvidi –to nam je napravio i –to je za njega najbolje. Upravo suprotno, ne smije biti prostora naivnosti, i kockara odlučno treba suočiti sa svim posljedicama jasno mu dajući i do znanja da vi –e nismo spremni tolerirati niti pokrivati posljedice njegovog ponašanja, da zahtijevamo imperativno odlazak na liječenje u kojem smo spremni sa njim sudjelovati kao obitelj. Druge –anse za izlazak iz problema jednostavno ne vidim.

I u konačnici, sam kockar mora naučiti da ne postoji besplatni ručak, da ga je netko platio za njega, i da ubuduće mora poći plaćati za ono –to pojede, odnosno odgovarati za svoje postupke. Ukoliko kockar kroz liječenje i rehabilitaciju to prihvati, trajna apstinencija i boljitak cijele obitelji je izvjestan.